

APEL PUBLIC

Consiliul pentru Egalitate, Oficiul Avocatului Poporului și organizațiile societății civile solicită Comisiei Juridice, Numiri și Imunități să definitiveze proiectul de lege nr. 301 privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată astfel încât legea să fie funcțională și să apere victimele acestor tipuri de infracțiuni

Vineri, 17 decembrie 2021, Comisia Juridică, Numiri și Imunități a organizat o ședință de lucru pe marginea proiectului de lege nr. 301 (*variantea comasată cu proiectul nr. 277 din 20.06.2016*) pentru modificarea și completarea unor acte legislative privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată. Versiunea proiectului discutată este cea din anul 2019, în versiunea amendamentelor depuse de trei deputați din Frațiunea Partidului Acțiune și Solidaritate, disponibilă la [documente adiționale](#) (versiunea 2019 (amendamente) a proiectului în continuare).

Reamintim că proiectul de [lege nr. 301](#) a fost aprobat în prima lectură de Parlamentul Republicii Moldova pe data de 8 decembrie 2016. Proiectul de lege reprezintă un set de amendamente legislative ale Codului Penal și Codului Contravențional, care se referă în primul rând la definirea motivelor de prejudecată, revizuirea infracțiunilor de bază și a agravantelor care vizează faptele motivate de prejudecată. În perioada 2019-2020¹, în cadrul a două consultări publice, au fost formulate mai multe amendamente pe marginea proiectului de lege de organizațiile societății civile și alte instituții publice.

Semnatarii apelului atrag atenția asupra faptului că, în urma ședinței de lucru organizată de Comisia Juridică, Numiri și Imunități, pe data de 17 decembrie 2021, nu este clar care este varianta finală a proiectului de lege care va fi supus votului în Plenul Parlamentului, acesta nefiind publicat pe pagina oficială a Parlamentului.

De asemenea, în contextul propunerilor Ministerului Justiției prezentate în cadrul acestei ședințe de lucru, CPPEDAE, Oficiul Avocatului Poporului (OAP) și organizațiile societății civile recomandă:

1. Păstrarea criteriilor „vârsta”, „opinii politice”, „stare de sănătate” și „origine socială” în Art. 134¹⁴ Motive de prejudecată, Cod Penal, în versiunea 2019 (amendamente) a proiectului.

Rapoartele și analizele CPPEDAE² indică invocarea acestor criterii ca fiind la baza unor practici discriminatorii și a unor prejudecăți ce pot avea și forme de manifestare penale. De asemenea, rapoartele de monitorizare³ ale Asociației Promo-LEX arată ca criteriile menționate stau la baza discursurilor de ură și instigare la discriminare identificate în perioada 2018-2021.

2. Excluderea alin. (2) din articolul 346 al Codului Penal, din versiunea 2019 (amendamente) a proiectului.

Alin. (2) art. 346, Cod Penal, este formulat mult prea vag și introducerea acestuia reduce la zero esența întregului articol. Asemenea excepții nu sunt prevăzute de Recomandările de

¹ Pe data de [22 octombrie 2019](#) și pe data de [5 martie 2020](#) au fost organizate consultări publice pe marginea proiectului de lege nr. 301/2016.

² CPPEDAE, [Discriminarea în Republica Moldova](#), anul 2020 și [Studiu](#) privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova, anul 2018

³ Asociația Promo-LEX, Raport "Discursul de ură și instigare la discriminare în spațiul public și în mass-media din Republica Moldova", anul [2018](#), anul [2019/1](#), anul [2019/2](#), anul [2020](#) și anul [2021](#).

Politică Generală nr. 7 și 15 ale Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (CERI) a Consiliului Europei, care setează standarde specifice adresate combaterii discursului și infracțiunilor motivate de prejudecată. Menținerea unui asemenea alineat ar putea da legitimitate oricăror acțiuni sancționabile în baza articolului 346, ceea ce ar reduce utilitatea normei respective la minim. Practic, prin includerea acestui alineat, investigarea faptelor ce cad sub incidența normei prevăzute de art. 346 va rămâne în continuare imposibilă datorită invocării unor excepții vagi care denaturează însăși esența penalizării faptelor respective.

Atragem atenția că asemenea excepții nu se regăsesc în reglementările internaționale cu privire la discursul și infracțiunile motivate de prejudecată și nici în Codurile Penale ale mai multor state care au introdus pedeapsa penală pentru infracțiuni motivate de prejudecată și discurs de ură.

3. Completarea Codului Contravențional la categoria contravențiilor ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanei fizice:

Modificările propuse la Codul Contravențional se referă la agravante pentru contravențiile generale, însă nu este propusă nici o normă de bază, care să reglementeze faptele motivate de prejudecată, în special discursurile care instigă la ură, discriminare și violență.

Menționăm că tangențial modificările propuse la articolele 69 (Injuria) și 70 (Calomnia) ar putea asigura sancționarea discursului care instigă la discriminare, însă doar în limitele contravențiilor reglementate. Orice alte fapte care instigă la discriminare, cum ar fi diverse manifestări ale rasismului, xenofobiei, antisemitismului și homofobiei, care nu conțin componentele contravențiilor de injurie sau calomnie, vor rămâne nesancționabile.

Considerăm necesar să fie inclusă o normă separată la categoria contravențiilor ce atentează la drepturile politice, de muncă și la alte drepturi constituționale ale persoanei fizice, care va reglementa discursul care instigă la discriminare, având la bază motive de prejudecată, după cum urmează:

Articolul 70¹. Instigarea la discriminare

Acțiunile intenționate, răspândirea în public a mesajelor în formă scrisă, desen sau imagine, diseminarea informației sau alte forme de informare a publicului, inclusiv prin intermediul mass-media sau prin intermediul unui sistem informatic, îndreptate spre incitare la discriminare, bazate pe motive de prejudecată,

se sancționează cu amendă de la 20 la 40 de unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 20 la 40 de ore.

În acest sens, CPPEAE, OAP și organizațiile societății civile reiterează importanța definitivării proiectului de lege nr. 301/2016 și acceptarea amendamentelor formulate de organizațiile societății civile, precum și a recomandărilor organizațiilor internaționale (Recomandările formulate de Comitetul ONU pentru Drepturile Omului, în cadrul ciclului II al [Evaluării Periodice Universale](#) din 2016, [Comitetul ONU pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare a femeilor](#), [Comitetul ONU pentru Eliminarea Discriminării Rasiale](#), [Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței](#) (ECRI) a Consiliului Europei etc.) care va duce la creșterea gradului de responsabilitate a actorilor implicați în utilizarea discursului de ură și va oferi posibilitatea de a combate eficient infracțiunilor motivate de prejudecată.

CPPEDAE, OAP și organizațiile societății civile îndeamnă organizațiile internaționale și partenerii de dezvoltare să atragă atenția asupra procesului de definitivare a proiectului de lege nr. 301/2016 în conformitate cu standardele internaționale.

Astfel, semnatarii

SOLICITĂ

1. Definitivarea proiectului de lege nr. 301/2016 privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată în conformitate cu recomandările indicate mai sus, și anume:
 - a) Păstrarea criteriilor „vârsta”, „opinii politice”, „stare de sănătate” și „origine socială” în Art. 134¹⁴ Motive de prejudecată, Cod Penal, în versiunea 2019 (amendamente) a proiectului de lege.
 - b) Excluderea alin. (2) din art. 346 Cod Penal (versiunea 2019 (amendamente) a proiectului de lege) și
 - c) Completarea Codului Contravențional cu art. 70¹.
2. Publicarea variantei finale a proiectului de lege nr. 301/2016 privind reglementarea infracțiunilor motivate de prejudecată pe pagina web a Parlamentului, înainte de trimiterea acestuia Plenului Parlamentului pentru a fi adoptat în lectură finală.

Organizații și autorități semnatare:

- 1. Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității**
- 2. Oficiul Avocatului Poporului**
- 3. Consiliul de Presă din Republica Moldova**
- 4. Organizațiile membre ale Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic:**
 - AEGEE-Chișinău
 - Agenția de Cooperare Transfrontalieră și Integrare Europeană
 - Alianța INFONET
 - Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei
 - Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități
 - Alianța pentru Eficiență Energetică și Regenerabilă
 - Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii din Moldova
 - Amnesty International Moldova
 - AO "BIOS"
 - AO "Institutum Virtutes Civilis"
 - Asociația Jurnaliștilor de Mediu și Turism Ecologic
 - Asociația Femeilor pentru Protecția Mediului și Dezvoltare Durabilă
 - Asociația Femeilor Profesioniște și de Afaceri din Moldova
 - Asociația Internațională a Păstrătorilor Râului "Eco-Tiras"
 - Asociația Micului Business din Moldova
 - Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT
 - Asociația pentru guvernare Eficientă și Responsabilă
 - Asociația pentru Politică Externă

- Asociația pentru Reabilitarea Invalizilor din Republica Moldova
- Asociația pentru Valorificarea Deșeurilor
- Asociația Presei Independente
- Asociația Regională a mamelor cu mulți copii și a femeilor – întreprinzători din Găgăuzia "VESTA"
- Automobil Club Moldova
- Asociația Obștească "Ave Copiii"
- Asociația Obștească "BIOTICA"
- Business Consulting Institute
- Asociația Obștească „Caroma-Nord"
- Asociația Obștească CASMED
- Centrul Analitic Independent EXPERT-GRUP
- Centrul de Consultanță Ecologică Cahul
- Centrul de Dezvoltare Economică și Afaceri Publice
- Centrul de Informare și Susținere a Tinerilor Economiști "CERTITUDINE"
- Centrul de Inovare și Politici din Moldova
- Centrul de Instruire și Dezvoltare Educațională
- Centrul de Politici și Reforme
- Centrul de Analiză și Prevenire a Corupției
- Centrul de Resurse Juridice din Moldova
- Centrul European pentru Inițiative civile "Stakler"
- Centrul Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii "La Strada"
- Centrul Național al Romilor
- Centrul Național de Asistență și Informare a ONG-urilor din Moldova CONTACT
- Centrul Național de Mediu
- Centrul pentru Dezvoltare și Management
- Centrul pentru Jurnalism Independent
- Centrul Regional al Studiilor de Mediu ECOS
- Centrul Regional de Dezvoltare Durabilă din Ungheni
- Centrul Regional de Mediu din Moldova
- Centrul Regional "Contact" Bălți
- Centrul Republican pentru Copii și Tineret Gutta-Club
- Centrul "Pro-Europa" din Comrat
- Comunitatea "WatchDog.md"
- Confederația Națională a Patronatului din Republica Moldova
- Congresul Autorităților Locale din Moldova
- Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM)
- Consiliul Național al Energiei
- AO "Cutezătorul"
- AO "Eco-Contact"
- AO "Eco-Răzeni"
- AO "Eco-Sor"
- AO "ECOTOX"
- Asociația Experților pentru Securitate și Afaceri Globale din Moldova
- Federația Sindicală "SĂNĂTATEA" din Republica Moldova
- Federația Sindicatelor din Construcții și Industria Materialelor de Construcții SINDICONS
- Asociația Obștească "Femeia și Copilul-Protecție și Sprijin"

- Fundația Est-Europeană
- Fundația pentru Dezvoltare din Republica Moldova
- Fundația pentru Educație și Dezvoltare din Moldova
- Fundația Soros Moldova
- AO "GREEN-School"
- Grupul de Inițiativă a Tinerilor pentru Viitor
- AO "Hai Moldova"
- IM Swedish Development Partner
- Institutul de Dezvoltare Urbană
- Institutul de Instruire în Dezvoltare "MilleniuM"
- Institutul de Politici Publie
- Institutul European pentru Studii Politice din Moldova
- Institutul Muncii
- Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale "Viitorul"
- Institutul pentru Drepturile Omului din Moldova
- Institutul pentru Politici și Reforme Europene
- Asociația Obștească INTECO
- Asociația Obștească "Interacțiune"
- Asociația Obștească "INVENTO"
- Keystone International Human Services Moldova
- Local Democracy Agency Moldova
- AO "Mame în Acțiune"
- AO "Mișcarea Ecologistă din Moldova"
- Organizația Teritorială Ștefan-Vodă a Mișcării Ecologice din Moldova
- AO "Pro Cooperare Regională"
- Rețeaua Națională LEADER în Moldova
- AO "Terra-1530"
- Transparency International Moldova
- Uniunea organizațiilor invalizilor din Republica Moldova
- Медиа Центр Приднестровья

5. Organizațiile membre ale Coaliției pentru Incluziune și Nediscriminare (CIN):

- AO "Institutul pentru Drepturile Omului"
- AO Centrul de Informații "GENDERDOC-M"
- AO "Centrul de Resurse Juridice din Moldova"
- AO "Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare"
- Asociația Promo-LEX
- AO "Uniunea Organizațiilor Invalizilor din Republica Moldova"
- AO "Asociația de Reabilitare a Invalizilor din Republica Moldova"
- AO "Consiliul Național al Tineretului din Moldova"
- AO "Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități"
- Asociația Națională a Mediatorilor Comunitari din Republica Moldova
- AO "Inițiativa Pozitivă"
- Keystone Internațional Human Service Moldova
- Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități din Republica Moldova
- Ana Furtună

3. Organizațiile membre ale Coaliției pentru Alegeri Libere și Corecte (CALC):

- Asociația pentru Democrație Participativă „ADEPT”
- Centrul CONTACT
- Asociația Promo-LEX
- Consiliul Național al Tineretului din Moldova
- Centrul Independent de Jurnalism
- Asociația Presei Independente
- Asociația Presei Electronice din Moldova
- Centrul Național de Studii și Informare pentru Problemele Femeii „Parteneriat pentru Dezvoltare”
- Centrul de Resurse Juridice din Moldova
- Institutul pentru Politici și Reforme Europene
- Agenția pentru Dezvoltare Regională „HABITAT”
- Agenția de știri „DECA-Press”
- AO „Pro-Tineret”
- AO „Vatra Satului”
- AO „Generația Mea”
- AO „Tezaurul”
- AO „Soarta”
- AO „Tinerele Femei Cernoleuca”
- AO „Ecologie și Sănătate Publică”
- AO „Народное Согласие”
- AO „Keystone Human Services International Moldova Association”
- Asociația „ECOUI – XXI”
- Asociația regională a mamelor cu mulți copii și a femeilor-întreprinzătoare din Găgăuzia „VESTA”
- Alianța Centrelor Comunitare de Acces la Informație și Instruire din Moldova
- Centrul „Acces-Info”
- Centrul pentru Comunicare Internațională și Drepturile Omului
- Centrul de Dezvoltare Regională „Stabilitate”
- Centrul de tineret „Pilgrim-Demo”
- Centrul de Politici și Reforme Structurale din Republica Moldova
- IDIS „Viitorul”
- Institutul pentru Democrație
- Institutul pentru Drepturile Omului
- Laboratorul de Inițiative pentru Dezvoltare
- Asociația RADIOVISION
- Asociația pentru Combaterea Izolării Informaționale ECOUI

6. Organizațiile membre ale Platformei pentru Egalitate de Gen (PEG):

- Asociația Împotriva Violenței în Familie- Casa Mărioarei
- AO „Femeia Modernă”
- AO „Mildava”
- AO „Moldsolidaritate”
- AO „Forul Organizațiilor de Femei din Republica Moldova”
- AO „Gender-Centru”
- Fondul pentru Prevenirea Criminalității

- Asociația Promo-LEX
- AO "Femeia pentru Viitor"
- AO "Onoare și Drepturile Femeii Contemporane"
- Alina Andronache
- Ana Gurău
- Asociația Femeilor Antreprenoare din Moldova-AFAM
- Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare"
- Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități
- Centrul de Reabilitare a Victimelor Torturii "Memoria"
- Centrul de Resurse pentru Drepturile Omului
- Clubul Politic al Femeilor 50/50
- AO "AFINA"
- Diana Enachi
- Fundația Est-Europeană
- Galina Precup
- Georgeta Carasiucenco
- Grupul de Inițiative Feministe din Moldova
- Marina Zarija
- Nata Scobioală
- Olga Nicolenco
- Tatiana Kebak
- Cornelia Călin
- AO "Iunona"
- Fundația pentru Educație non Formală
- AO "Cimișlia"
- AO "INTERACȚIUNE"
- Amnesty International Moldova
- Constan'a Dohotaru
- Elena Rațoi

7. Organizațiile membre ale Coaliției Naționale "Viață fără Violență în Familie":

- AO "Centrul de Drept al Femeilor"
- AO "Centrul Internațional "La Strada"
- Asociația Promo-LEX
- AO "Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii"
- Asociația Împotriva Violenței în Familie – Casa Mărioarei"
- AO Centrul pentru Reabilitarea Victimelor Torturii "Memoria"
- Centrul de Asistență și Protecție a Victimelor
- AO Gender-Centru
- Instituția Publică Centrul Maternal "Pro-Femina" (Hîncești)
- Instituția Publică Centrul Maternal "Pro-Familia" (Căușeni)
- Instituția Publică Centrul Maternal (Cahul)
- AO "Stimul"
- Instituția pentru Familie și Inițiative Sociale
- Instituția Publică Centrul de Criză Familială "SOTIS"
- AO "Onoarea și Dreptul Femeii Contemporane"
- Instituția Publică Centrul Maternal Drochia

- AO Centrul pentru Tineri "Dacia"
- AO Centrul pentru Agresori
- AO "Vesta"
- AO "Centrul psiho-social"
- AO "Interaction"
- AO "Jenskie Initsativy"
- AO "Resonance"

Apelul este deschis pentru subsemnare!

Persoana de contact:

Irina Corobcenco

Asociația Promo-LEX

E-mail: irina.corobcenco@promolex.md